

ADHD Norge er en landsomfattende interesseorganisasjon som arbeider for å spre kunnskap om og forståelse for ADHD. Vårt verdigrunnlag er inkludering, mestring, åpenhet og likeverd. Vi jobber for full likestilling og samfunnsmessig deltakelse for alle mennesker med ADHD.

Innspill til Likestillings- og mangfoldsutvalget

ADHD kjennetegnes av konsentrasjonsvansker, hyperaktivitet og impulsivitet og nedsatt emosjonsregulering og forekommer hos 3-5 prosent av barn i skolealder. ADHD symptomer i barndom kan medføre større eller mindre funksjonsvansker knyttet til læring, sosiale relasjoner og deltakelse i arbeidslivet. Det er stor grad av komorbide vansker forbundet med ADHD diagnose, og disse tilleggsvanskene forsterkers underveis og utgjør ofte de største utfordringene i voksen alder. Forskning har vist at ubehandlet ADHD er forbundet med økt risiko for forkortet utdanningsløp, rusmisbruk, uførhet og sosial mistilpasning. Det å ha ADHD medfører altså en økt risiko for å havne utenfor både utdanningssystemet og arbeidslivet som bae påvirker inntekt og fremtidsutsikter.

Tiltak som kan bidra til likestilling og fullverdig demokratisk deltakelse for personer med ADHD for slik å kunne oppnå reell likestilling på alle samfunnets arenaer, må ha fokus på forebygging. Tiltakene må også bygge på kunnskap om hvordan likestilling faktisk er for personer med ADHD når det gjelder helsehjelp og variasjoner geografisk. ADHD fanges som regel opp i barne- og ungdomsalder, og all forskning tyder på at jo tidligere man får hjelp, jo bedre er prognosene. Dette innebærer at det må innføres tilrettelagt opplæring i både grunnskolen og høyere utdanning. Barn og unge med ADHD må få den bistand og tilrettelegging de trenger med nok pauser, tydelige beskjeder, ekstra tid på prøver, hjemmeeksamen, tilgjengelige hjelpemidler og så videre, og tilretteleggingen bør være lik uavhengig av hvor du bor.

Videre må barn og unge med ADHD få hjelp og behandling i både spesialisthelsetjenesten og kommunen der de bor. Per i dag er den hjelpen du får svært tilfeldig, og avhengig av hvor i landet du bor. Forskning viser at psykoedukasjon, altså kunnskap om egen lidelse eller vansker, har god effekt. Mange barn og unge får ikke psykoedukasjon i det de får diagnosen, hverken fra BUP eller kommune. Dette er direkte til hinder for fullverdig deltakelse av disse barna i skole, fritidsaktiviteter, sosiale relasjoner og andre samfunnsarenaer.

Personer med ADHD trenger også tilrettelegging i arbeidslivet. God kartlegging av ressurser og utfordringer er viktig med tanke på hensiktsmessig tilrettelegging, valg av yrke og arbeidsoppgaver. Personer med ADHD er per i dag ekskludert fra enkelte yrker, slik som for eksempel en karriere innenfor politi og forsvaret. Andre skandinaviske land har ikke samme praksis, men åpner for individuell vurdering. Det siste året har vi fått flere henvendelser fra personer med ADHD-diagnose som har fått beskjed fra Forsvaret om at de ikke er aktuelle for å gjennomføre førstegangstjeneste på grunn av at de har en ADHD-diagnose. Flere har forklart at de har møtt opp på sesjon, og at de har fått beskjed av sesjonslegen at den eneste muligheten de har for å gjennomføre førstegangstjeneste er dersom de har en erklæring som stadfester at de ikke lenger har ADHD-diagnose. Vi har fått opplyst at personer med diagnose vil få vurderingssiffer fire (høy grad av funksjonsnedsettelse (ikke feltdyktig) på sin helseprofil på sesjon. Slik vi forstår det innebærer dette at de uansett ikke vil kunne bli vurdert som egnet til å gjennomføre førstegangstjeneste.

Forskjellene i Norge øker, det får vi bekreftet i media og av politikere kontinuerlig.

Barnefattigdommen øker, og aller mest i de store byene. Har du en psykisk lidelse vil konsekvensene av fattigdom ramme enda hardere. I tillegg opplever mange med ADHD seg stigmatisert. Vi håper Likestillings- og mangfoldsutvalget vil foreslå tiltak som kan bidra til likestilling og fullverdig demokratisk deltakelse for personer med ADHD innenfor både skole, utdanning, arbeidsliv og helse så de kan delta fullverdig i samfunnet på lik linje med andre.

ADHD Norge mener på bakgrunn av dette at følgende punkter bør prioriteres:

- Forebygging, helsefremmende innsatser og tverrfaglig arbeid
- Helsesøster og miljøterapeuter tilgjengelig på skolen
- Tilrettelegging i skolen og forhindre drop out
- Kunnskap om ADHD og komorbide tilleggsvansker

- Styrke de kommunale psykiske helsetjenestene
- Lik behandling/hjelp uavhengig av hvor du bor, tilby psykoedukasjon i alle BUP/DPS
- Få inn kunnskap om nevroutviklingsforstyrrelser i alle profesjonsutdanninger
- Trygge overganger grunnskole/utdanning/arbeidsliv og overgang fra kommune/stat